
EXCURSIE NAAR NORWICH

Het definitieve reisprogramma en de prijs van de meerdaagse excursie naar Norwich zien er als volgt uit:

Vertrek: vrijdagavond 8 juni 1984 per nachtboot van Hoek van Holland naar Harwich en vervolgens zaterdagmorgen vroeg per trein naar Norwich.

In Norwich zullen we twee nachten in het Castle Hotel, gelegen in het centrum, verblijven op basis van half pension (dus incl. diner).

Vertrek maandagavond 11 juni weer met de nachtboot via de zelfde route. U bent dus vrijwel drie volle dagen in Norwich en weer zó vroeg in Nederland dat u geen vrije dag hoeft op te nemen.

De prijs van deze reis bedraagt **f 425,- p.p.** In dit bedrag zit inbegrepen een retour Hoek van Holland-Norwich en twee overnachtingen op basis van half

pension. Dit op basis van 4 persoons-hutten en 2 persoonskamers.

2 persoonshut: f 20,- per bed extra.

1 persoonskamer: f 10,- per nacht extra.

Het is **niet** mogelijk extra korting met b.v. pas 65 + te verkrijgen. Voorts zijn bij deze prijzen **niet** de prijsstijgingen voor 1984 in begrepen.

Het bedrag van f 425,- is berekend op een minimaal aantal deelnemers van 25. Een reis- en bagageverzekering dient u zelf af te sluiten.

Definitieve opgave voor deze excursie zo spoedig mogelijk, **uiterlijk 14 januari 1984**, schriftelijk bij mevr. M. de Haas, v. d. Helststraat 21, 3583 AT Utrecht. Wilt u hierbij uw naam, adres en telefoonnummer vermelden en tevens welke hut/kamercombinatie u verlangt.

excursiecommissie

EEN OUD WOONHUIS TE RHENEN

Het was op 14 september 1925, toen ik als reserve-2e-luitenant te Ede bij het toenmalige 22e Regiment Infanterie dienende, door zeer toevallige omstandigheden over een vrije middag kon beschikken. Van die kans gebruik makende ben ik toen een fietstochtje gaan maken met als doel Rhenen, dat vooral op oudheidkundig gebied destijds nog véél te zien gaf. Op een dwaaltocht daar, te voet, kwam ik ook door de Rijnstraat, waar ik aan de oostzijde ineens verrast werd door de aanwezigheid van een hoogst merkwaardig, nog gedeeltelijk laatmiddeleeuws pand, dat toen het plaatselijke nummer A.8 voerde en, blijkens aanduiding op de voorgevel, bewoond was door „Th. Puijk voorheen E. van Voort-huijsen”.

Het huis was, zoals duidelijk waargenomen kon worden door een langwerpige en getraliede uitkomsde op de brede voorliggende stoep langs de straat, gebouwd boven een overwelfde grote kelder en het bezat de allure van een hoge woning die vrij zeker nog grotendeels op de 16e eeuw kon worden gedateerd. Het lagere deel van de gevel was onder andere door het opsmeren van een cementlaag en het aanbrengen ener moderne, niet meer bijpassende deur met terzijde eenzelfde raam, aan de geest van toenmalig „nieuw-wets” bouwen en herstellen allerminst ontkomen. Dit was ook zo gesteld met het *fries*, dat daarboven de gehele breedte had versierd. Dit was namelijk grotendeels eveneens overgesmeerd, maar niettemin waren aan de beide uiteinden toch nog herkenbaar een beeldje van Eva en een van Adam. Ook in het cen-

Een nu verdwenen oud huis in de Rijnstraat te Rhenen, nummer A.8

trale deel was enig beeldhouwwerk zichtbaar gebleven, voorstellende een masker en mogelijk een boom. Op de beide verdiepingen hierboven - elk met twee nieuwe ramen - waren de gevel-zijden verlevendigd door reeksen natuurstenen enigszins uitspringende hoekblokken, die eveneens om de vensters en in de ontlastings-bogen gelijkvormig waren toegepast. De sluitstenen in de bogen waren telkens van een *leeuwen-masker* voorzien. Uit deze laatste omstandigheden kon nauwelijks iets anders worden opgemaakt dan dat de boven-gevel omstreeks het midden der 17de eeuw een verjonging had ondergaan, die uit ruime beurs bekostigd was.

En nu deed zich bij dit huis iets heel bijzonders voor. Het was namelijk zo, dat tegen de voorrand van de stoep uiterst links en rechts een zware stenen stoep-paal was geplaatst van ruim 1 m hoog en bovendien eindigende in een *voluut*. Op de frontzijde waren deze beide natuurstenen palen getekend met een schild in de vorm van de *taartse*, waarop een onderling verschillend geslachtswapen. Lager was op elk object het jaartal 1565 ingehakt. Het wapenschild aan de noordzijde vertoonde drie hamers, geplaatst 2. en 1., terwijl op dat aan de zuidzijde een kruis zichtbaar was.

Ook na de oorlog ben ik meermalen te Rhenen teruggekomen, om nog eens naar het bewuste huis te zoeken. Maar aangezien het mooie stadje op een zo uiterst forse wijze door het geweld der Duitse artillerie geteisterd was geworden, lag het voor de hand, dat daarvan niets meer te bespeuren zou zijn. Mijn vroegere belangstelling leefde echter weer op toen ik kennis maakte met het even verrassende, uitvoerige als uitstekend geïllustreerde boekwerk, dat in 1981 verscheen van de hand van dr H. P. Deys, getiteld *Achter Berg en Rijn. Over boeren, burgers en buitenlui te Rhenen*, waarin tot mijn grote verrassing een foto voorkwam van de woning toen deze nog geheel overeind stond. Dr Deys had de vriendelijkheid om mij toe te staan de door hem ter beschikking gestelde foto voor publicatie vrij te geven waardoor nu mijn zojuist gegeven beschrijving niet alleen gesteund kan worden, maar ook, al zijn daarop de wapens vaag, de stoeppalen zelf toch herkenbaar zijn.

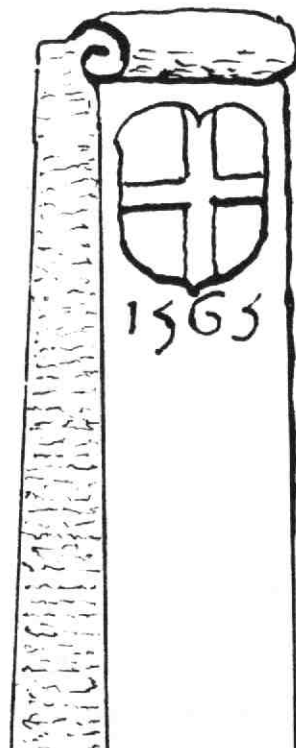
Een gelukkig toeval was het overigens daarbij, dat ik in 1925 een schetsje (hiernaast afgebeeld) maakte van de paal, die met het wapen van het kruis gemerkt was.

Rest dus de vraag, welke wapen-alliantie hier bedoeld geweest kon zijn. Daarbij dient gedacht te worden aan een echtpaar *Vonck van Lienden* en *Lijster*. Die families voerden immers respectievelijk in het ene geval een gouden kruis op rood en in het andere geval drie zwarte hamers, 2 en 1 op goud. Gelet op de van die geslachten bestaande, meestal in handschrift zijnde genealogieën, kan ter verklaring maar een enkele alliantie representatief zijn, namelijk die tussen mr Johan Vonck van Lienden (ook wel Lijnden), burgemeester, schepen en raad van Rhenen, ¹⁾ zoon van Johan Adriaansz en Anna Bruijn Gijsbertsdochter (ex matre Margriet Freys van Cuinre) met zijn vrouw Nicolaa of Nicolaia Lijster, dochter van Gerrit en Mar-

griet Freys van Cuinre, die geboren heet te zijn op 24 maart 1565 (!) en als weduwe overleed 31 maart 1655. Een grafsteen voorzien van het gecombineerde en gedeelde wapenschild van deze echtgenoten Vonck - Lijster ligt bovendien in de St. Cunera-kerk te Rhenen en het is daarom wel aannemelijk, dat juist zij het waren, die het huis aan de oostzijde der Rijnstraat op royale wijze hebben verbouwd.

De hier ter sprake komende woning was de derde gerekend ten zuiden van de Gasthuisstraat, zoals dr. Deys verder nog kon bevestigen, een perceel waarin laatstelijk een aardappelen-handel A. van Baars gevestigd was geweest. Zij droeg volgens het oorspronkelijke blad van Rhenen van 1819 onder sectie F het nummer 106, destijds voorzien van een ruim erf, dat uitgang zelf bezat op de Gasthuisstraat. Op deze kaart heette het front toen te liggen langs het zuidelijke deel van de *Kruisstraat* ²⁾.

De namen van de Vonck van Lienden's zowel als de Lijster's kwamen al zeer vroegtijdig, evenals hun wapens te Rhenen voor, zoals bij voorbeeld op te malen valt uit de Stichtingsbrief van 1392 met ledenregister „Sunte Kuneren gilde“, die nu in de plaatse-lijke oudheidskamer berust. Dit geldt in het bijzonder voor de familie L(e)ister, die bepaald belangrijk geweest moet zijn. Men denke daarbij aan plaatsaanduidingen als *Lijsterberg* en *Lijstereng*. Een aantal vermeldingen van figuren uit dit geslacht zijn bekend uit de literatuur ³⁾, waar sterk uitblonk de medicus Gerardus Lystrius van wiens hand een omstreeks 1519 opgestelde lofrede aan het adres van Utrecht bekend is.

De zuidelijke van de voor malige stoeppalen voor het pand Rijnstraat nr. A.8 te Rhenen. (Tek.: J. Belonje, 1925)

Aan het een en ander dient vooral te worden toegevoegd, dat in de *Brieven* van Erasmus er één is opgenomen, die deze befaamde man aan Gerardus Lystrius gericht heeft, waarin hij melding maakt van 's mans *huwelijk* („Uxorem esse tibi ex animi sententia sanè gratulor, faxit Christus, ut ista felicitas sit uobis perpetua”, „Ja, zeker van ganser harte feliciteer ik U dat U een echtgenote hebt; moge Christus bewerken dat dit geluk voor U beiden voortduren zal.”) om daarbij onder anderen die vrouw, haar aanduidende als „Justinula”, wellicht Stijntje of Justijntje, afzonderlijk nogmaals naar voren te brengen in het zinnetje: „Resaluta Dominum Simonem et Priorem Montanum, sed in primis suavissimam Iustinulam tuam, cui omnia laeta feliciaeque precor.”, „Groet opnieuw Heer Simon en prior Montanus, maar allereerst Uw Justijntje aan wie ik alle vreugd en geluk toewens” (4).

Moge het bovenstaande ertoe bijdragen dat aan de geschiedenis van deze twee even belangrijke als vooraanstaande oude families uit de stad Rhenen in de toekomst nog eens wat meer aandacht zal kunnen worden besteed. *Mr J. Belonje*

Noten:

- 1) Hij kwam laatstelijk op 26 april 1623 voor bij een plecht van de tiend Grootveld (Rijksarchief te Utrecht). Zie voor deze gegevens MS. genealogie Vonck van Lijnden in de Collectie A. C. Baron Snouckaert van Schauburg, Hoge Raad van Adel te 's-Gravenhage no. 4765. Inzake Leister: J. Combrink „Rhenen van Vestingstad tot Grebbestad”, bldz. 136/7 en „De Nederlandsche Leeuw” XCVIII, 1981, kolommen 23-25 en 219. Verschillende zerken in de St. Cunera hebben het wapen Leister.
- 2) Getekend door de landmeter der 1e klasse A. Slits.
- 3) „De Nederlandsche Leeuw” XXXV, 1917, kolommen 214/5/6; zie ook noot 1.
- 4) D. Erasmus Roterodamus „*Epistolae ad diversos & aliquot aliorum ad illum, per amicos eruditos, ex ingentibus fasciculis schedarum collectae*”, *Basiliae* 1521, p. 505/6: *Erasmus Gerardo Lystrio suo salutem dat III Idus September (1519)*.

LEZING ROND „UTRECHT OMMUURD”

Op donderdag 5 januari 1984 zal de heer H. Janse, werkzaam bij de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, in het kader van de tentoonstelling „Utrecht ommuurd”, die de verdedigingswerken van de stad Utrecht van de Middeleeuwen tot heden in beeld brengt, spreken over „**Middeleeuwse stadswallen en stadspoorten**”, waarbij hij laat zien wat andere steden in ons land aan verdedigingswerken hebben gebouwd. De lezing wordt gehouden in het gebouw van de Gemeentelijke Archiefdienst en begint om 19.30 uur. Na de lezing bestaat de mogelijkheid, al dan niet met een rondleiding, de tentoonstelling te bezichtigen.

Agenda

Woensdag 11 januari 1984. Lezing door drs. P. Nijhof, voorzitter van het landelijk overleg van monumenten van bedrijf en techniek, over „Bedrijfsmonumenten in het groene hart van Holland”.

Plaats: Fundatie van Renswoude, Agnietenstraat 5, Utrecht. Aanvang: 20.00 uur.

T/m 21 januari 1984. Tentoonstelling „Utrecht ommuurd”. Gemeentelijke Archiefdienst, Alex. Numankade 199, Utrecht. Openingstijden: maandag t/m vrijdag 9.00 - 17.00 uur; zaterdag 9.30 - 12.00 uur; zon- en feestdagen gesloten.

maandblad oud-utrecht

56e jaargang - nummer 12 - december 1983

Redactieadres:

Alex. Numankade 199,
3572 KW Utrecht, tel. (030)-71 18 14.

Voorzitter:

U. F. Hylkema, Maliebaan 58,
3581 CT Utrecht, tel. (030)-32 88 66.

Secretaris:

C. H. Staal, Hasebroekstraat 48,
3532 GM Utrecht, tel. (030)-93 46 57.

Penningmeester:

H. J. Jurriëns, Cicerolaan 10,
3584 AK Utrecht, girorekening 575520.

Ledenadministratie:

Mw. M. Uittenbogaard-van Terwisga,
Titus Brandsmalaan 17, 3451 ZX Vleuten,
tel. (03407)-19 86.

Redactie:

E. M. Kylstra, Wolter Heukelslaan 71,
3581 SV Utrecht, tel. (030) 51 29 40.
G. J. Röhrner, Obbinklaan 18,
3571 NG Utrecht, tel. (030)-71 50 02.
A. H. M. van Schaik, Ev. Meijsterlaan 87,
3533 CL Utrecht, tel. (030)-93 92 07.
C. H. Staal, Hasebroekstraat 48,
3532 GM Utrecht, tel. (030)-93 46 57.